

DONES ARTISTES I LA SEVA PETJADA ALS MUSEUS DE L'EUROREGIÓ

Seminari en línia "Art contemporani i
patrimoni fílmic als museus de
l'Euroregió"

28 i 29 de gener de 2021

Universitat
de les Illes Balears

Marina Castillo Fuentesal
Universitat de les Illes Balears

INTRODUCCIÓ

- Necessitat de revisar la Història i la Història de l'Art en clau de gènere.
 - La recent posada en pràctica dels estudis de gènere.
 - Donar a conèixer el llegat de les dones i així enriquir el discurs històric.
 - Efecte Matilda.
-
- Aplicació de la Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.

Donde nada Ocurre (2011-2016). Irene de Andrés

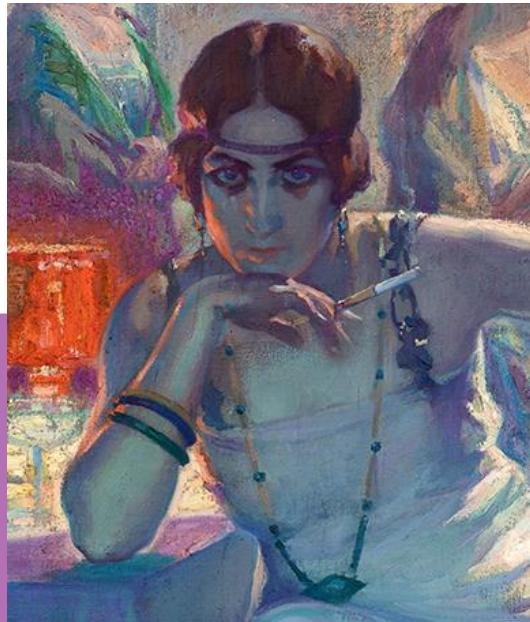

LA PRESÈNCIA DE LES DONES ARTISTES ALS MUSEUS

Cartell col·locat front el MoMA de Nova York per les Guerrilla Girls (1989)

- El Museo del Prado
 - Clara Peeters, 2016.
 - "Invitadas. Fragmentos sobre mujeres, ideología y artes plásticas en España (1833-1931)", 2020.
 - Reorganització de l'exposició permanent, 2021.
- Centre Cultural la Misericòrida (Consell de Mallorca)
 - "Dones artistes i dones representades. Una col·lecció museística del Consell de Mallorca", 2020.

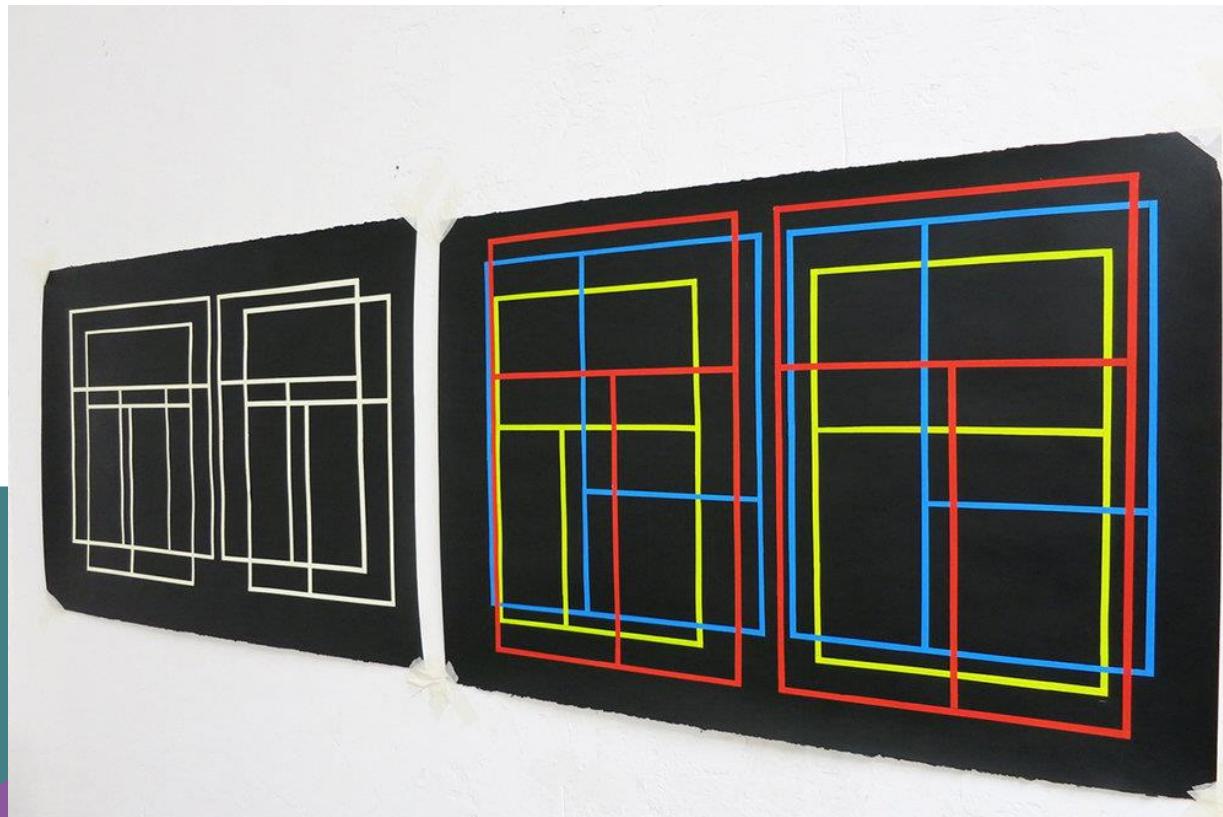
- Segons l'associació de *Mujeres en las Artes Visuales*, la presència d'obres de dones artistes als museus encara segueix en minoria.
- Per a aconseguir la paritat, les xifres haurien d'estar entre un 40% i un 60%.
- Com s'insereixen les dones artistes als museus? (Alario, 2009).
- Problemàtiques per a inserir les dones als museus (*Mujeres en las Artes Visuales*, 2014).

The Communicator
(2012). Marina Abramović

ANÀLISI, EN PERSPECTIVA DE GÈNERE, A ALGUNS MUSEUS DE L'EUROREGIÓ

- Criteris de l'anàlisi quantitatiu.
- 3 museus de les Illes Balears.
- 3 museus de Catalunya.
- 3 museus d'Occitània.

*Ventanales de
lugares de estudio
(2014-2015).
Tamara Arroyo*

ILLES BALEARS

Es Baluard Museu d'Art Modern i Contemporani de Palma

- Col·lecció composta per 339 artistes (53 dones).

Betty Gold, Susy Gómez, Rebecca Horn, Iman Issa, Yannick Vu, Concha Jerez, Bouchra Khalili, Marie Laurencin, Jana Leo, Àngeles Marco, Núria Marquès, Francesca Martí, Glòria Mas...

- Exposicions temporals fins a febrer 2021: 4 (2 exposicions individuals de dones).

- Exposicions temporals durant el 2020: 6 (3 individuals de dones i 2 conjuntes (7/40 i de 6/14 dones)).

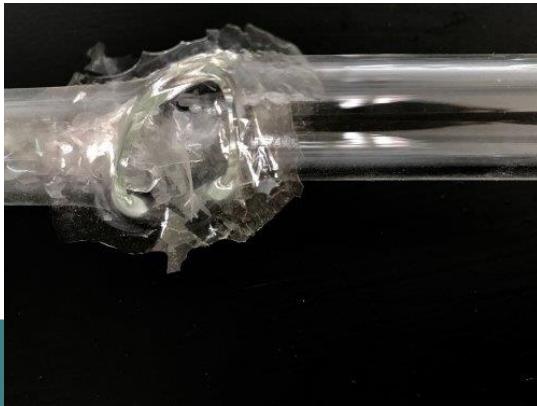

Museu d'Art Contemporani d'Eivissa

- Col·lecció composta per 55 artistes (7 dones).

Maria Taniguchi, Tina Wilgren, Beatriz Alburquerque, Ingrid Wildi, Gemma Pardo, Lourdes Grivé i Corina Yllera.

- Exposicions temporals realitzades: 11 (5 exposicions individuals de dones i 1 exposició conjunta (5/10 dones)).

Verni (2018). Laura Fluxà

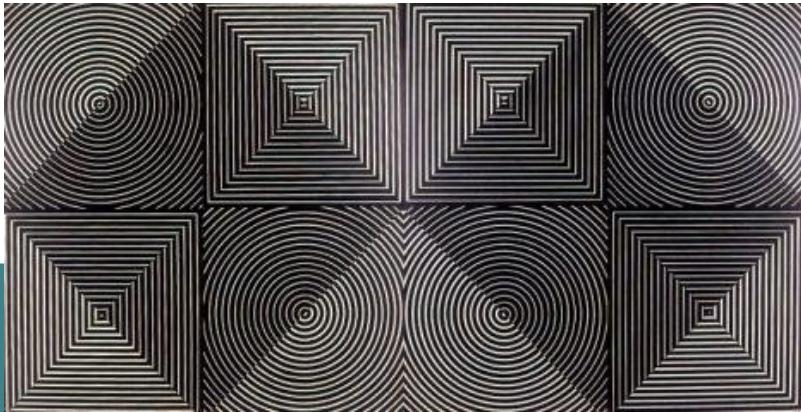
Museu Fundación Juan March Palma

- Col·lecció composta per 68 artistes (6 dones).

Elena Asins, Sarah Grilo, Carmen Laffón, Eva Lootz, Soledad Sevilla i Susana Solano.

- Exposicions temporals fins a febrer 2021: 2 (0 exposicions individuals de dones).

- Exposicions temporals durant el 2020: 2 (0 exposicions individuals de dones).

Estructuras Ópticas (1968).
Elena Asins

CATALUNYA

Museu d'Art Contemporani de Barcelona

- Col·lecció composta per 1003 artistes (179 dones).

Chantal Akerman, Farah Al Qasimi, Anni Albers, Trisha Baga, Maja Bajevic, Hanne Darboven, Marianne Filliou, Coco Fusco, Menchu Gal, Guerrilla Girls, Shirazeh Houshiary, Menchu Lamas, Maggie Murray, Beverly Pepper, Eulalia Valldosera...

- Exposicions temporals fins a febrer 2021: 4 (1 exposició individual de dona i 2 conjuntes (17/89 i 6/10 dones)).
- Exposicions temporals durant el 2020: 4 (1 individual de dona i 2 conjuntes (10/13 i de 4/16 dones)).

Fundació Joan Miró Barcelona

- Col·lecció dedicada a l'obra de Joan Miró. Hi ha obres exposades de 9 artistes (2 dones).

Pipilotti Rist i Mona Hatoum.

- Exposicions temporals fins a febrer 2021: 3 (1 exposició individual de dona i 1 conjunta (4/6 dones)).
- Exposicions temporals durant el 2020: 5 (2 individuals de dones).

Listening to the Shades (2012).
Nalini Malani

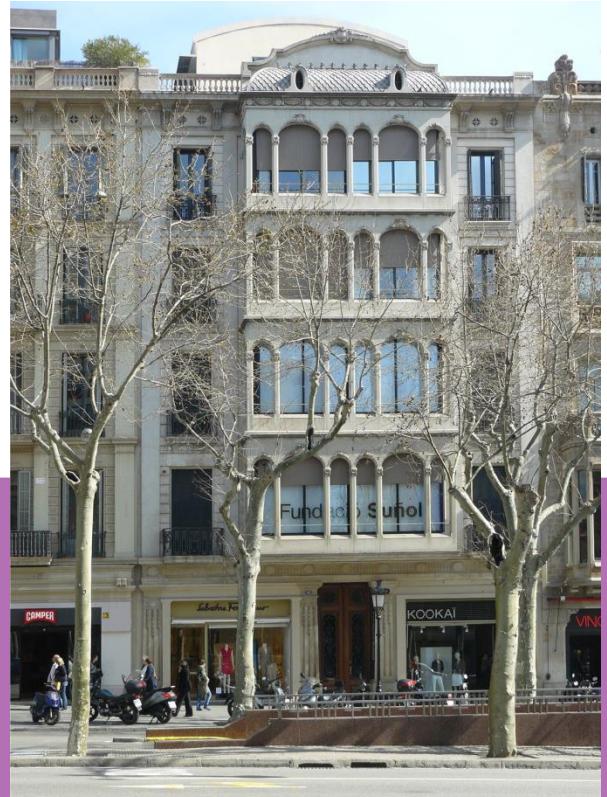

Fundació Suñol

- Col·lecció composta per 233 artistes (19 dones).

Rosa Amorós, Eva Arrizabalaga, Elisabeth Ballet, Carmen Calvo, Rosa Codina, Virginia Costa, Begoña Egurbide, Teresa Gancedo, Gloria García, María José Lacadena, Eva Lootz, Anna Mauri, Fina Miralles, Inge Morath, Pilar Palomer, Edda Renouf, Ángeles Sanjosé, Gemma Sin i Susana Solano.

- Exposicions temporals fins a febrer 2021: 3 (1 exposició individual de dona).
- Exposicions temporals durant el 2020: 3 (2 individuals de dones).

OCCITÀNIA

Carré d'Art-Musée d'art contemporain de Nîmes

- Col·lecció composta per 15 artistes (4 dones).

Sophie Calle, Annette Messager, Suzanne Lafont i Taryn Simon.

- Exposicions temporals fins a febrer 2021: 2 (1 exposició col·lectiva (1/4 dona)).
- Exposicions temporals durant el 2020: 2 (1 conjunta (9/19 dones)).

Les Abattoirs, Musée - Frac Occitanie Toulouse

- Col·lecció composta per 24 artistes (4 dones).

Ange Leccia, Gina Pane, Tania Mouraud i Lida Abdul.

- Exposicions temporals fins a febrer 2021: 7 (1 exposició individual de dona i 3 exposicions conjuntes (22/44, 3/4 i 6/8 dones)).
- Exposicions temporals durant el 2020: 5 (1 individual de dona).

Psyché (1974). Gina Pane

Musée régional d'art contemporain Occitanie

- Col·lecció composta per 316 artistes (30 dones).

Farah Atassi, Nadia Benbouda, Marie Péjus, Céleste Boursier-Mougenot, Andrea Büttner, Armelle Caron, Nina Childress, Isabelle Cornaro, Sophie Crumb, Dubois & Sanaoui, Mimosa Echard, Nathalie Elemento, Éléonore False, Marie-Ange Guilleminot, Ragna St. Ingadóttir, Athiná Ioannou, Lina Jabbour, Ann Veronica Janssens, Aline Kominsky Crumb, Nadia Lichtig, Véra Molnar, Tania Mouraud, Brigitte Nahon, Stéphanie Nava, Aurélie Nemours, Lucy Skaer, Jeanne Susplugas, Claire Tenu, Tatiana Found, Ida Tursic i Jessica Warboys.

- Exposicions temporals fins a febrer 2021: 2 (2 conjunes (14/66 i 3/11 dones)).
- Exposicions temporals durant el 2020: 3 (2 conjunes (8/26 i 5/29 dones)).

CONCLUSIONS

- Donar visibilitat a les dones.
- Aconseguir museus més igualitaris i plurals.
- Dones exposades a sala, a les col·leccions, a les activitats didàctiques, a les publicacions i a les exposicions, tant temporals individuals com col·lectives.

Pixel Forest (2016). Pipiloti Rist.

S Folding Blanket (2016). Farah Al Qasimi

BIBLIOGRAFIA

- Alario Trigueros, M. T. (2009). "Sobre museos y mujeres. Un nuevo diálogo". *HER&MUS*, 3, 21-26.
- Ballesteros Doncel, E. (2016). "Los números cuentan. Sub-representación de la obra artística de mujeres creadoras en museos y centros de arte contemporáneos". *Política y Sociedad*, 2, 577-602.
- Carré d'Art-Musée d'art contemporain de Nîmes (2021). Carré d'Art-Musée d'art contemporain de Nîmes. Recuperat el 27/01/2021 de: <https://www.carreartmusee.com/fr/>
- Departament de Cultura, Patrimoni i Política Lingüística / Comunicació i Premsa (2020). *La capella de la Misericòrdia reobre amb una exposició sobre dones artistes i dones representades*. Recuperat el 26/01/2021 de: https://web.conSELLdemallorca.cat/es/museos-/asset_publisher/6tYHrgcmNLPg/content/466622-375/695139?_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_6tYHrgcmNLPg_assetEntryId=3303238&_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_6tYHrgcmNLPg_redirect=https%3A%2F%2Fweb.conSELLdemallorca.cat%2Fes%2Fmuseos%3Fp_p_id%3Dcom_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_6tYHrgcmNLPg%26p_p.lifecycle%3D0%26p_p.state%3Dnormal%26p_p.mode%3Dview%26_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_6tYHrgcmNLPg_cur%3D0%26p_r_p.resetCur%3Dfalse%26_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_6tYHrgcmNLPg_assetEntryId%3D3303238%23p_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_6tYHrgcmNLPg#p_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_6tYHrgcmNLPg
- Es Baluard (2021). *Es Baluard Museu*. Recuperat el 27/01/2021 de: <https://www.esbaluard.org/>
- Espino, L. (2019). *Las artistas reescriben la historia de los museos*. Recuperat el 25/01/2021 de: <https://elcultural.com/las-artistas-reescriben-la-historia-de-los-museos>
- Fundació Joan Miró Barcelona (2021). *Fundació Joan Miró Barcelona*. Recuperat el 27/01/2021 de: <https://www.fmirobcn.org/es/>
- Fundació Suñol (2021). *Fundació Suñol*. Recuperat el 27/01/2021 de: <https://www.fundacionsunol.org/es/>
- García Arias, P. (2008). *GUERRILLA GIRLS. La conciencia del mundo del arte*. Recuperat el 26/01/2021 de: <http://www.mujeresenred.net/spip.php?article1566>
- García Flores, A. B. (2020). *Mujeres artistas, la asignatura pendiente de los museos*. Recuperat el 25/01/2021 de: <https://www.rtve.es/noticias/20200303/mujeres-artistas-asignatura-pendiente-museos/2004835.shtml>
- International Association of Women's Museums (2021). *International Association of Women's Museums*. Recuperat el 26/01/2021 de: <https://iawm.international/>

Les Abattoirs, Musée - Frac Occitanie Toulouse (2021). *Les Abattoirs, Musée - Frac Occitanie Toulouse*. Recuperat el 27/01/2021 de: <https://www.lesabattoirs.org/>

López Benito, V. i Llonch Molina, N. (2010). "Una panoràmica de los museos de mujeres en el mundo". *HER&MUS*, 3, 12-18.

Ministerio de Cultura y Deporte (2021). *Museos de Mujeres*. Recuperat el 25/01/2021 de:

<http://www.culturaydeporte.gob.es/cultura/areas/museos/mc/ceres/catalogos/catalogos-tematicos/patrimoniofemenino/presentacion/enlaces-a-museos-de-mujeres.html>

Mujeres en las Artes Visuales (2021). *Mujeres en las Artes Visuales*. Recuperat el 25/01/2021 de: <https://mav.org.es/>

Museo del Prado (2020). *Invitadas. Fragmentos sobre mujeres, ideología y artes plásticas en España (1833-1931)*. Recuperat el 25/01/2021 de: <https://www.museodelprado.es/actualidad/exposicion/invitadas-fragmentos-sobre-mujeres-ideologia-y/197d4831-41f1-414d-dbdf-5ffd7be4cc3f>

Musée régional d'art contemporain Occitanie (2021). *Musée régional d'art contemporain Occitanie*. Recuperat el 27/01/2021 de: <http://mrac.laregion.fr/>

Museu d'Art Contemporani d'Eivissa (2021). *Museu d'Art Contemporani d'Eivissa*. Recuperat el 27/01/2021 de: <https://www.eivissa.es/mace/index.php/es/>

Museu d'Art Contemporani de Barcelona (2021). *Museu d'Art Contemporani de Barcelona*. Recuperat el 27/01/2021 de: <https://www.macba.cat/es>

Museu Fundación Juan March Palma (2021). *Museu Fundación Juan March Palma*. Recuperat el 27/01/2021 de: <https://www.march.es/arte/palma/coleccion/introduccion.aspx?l=1>

Páez Morales, L. (2018). "De Mujeres, Museos y Redes sociales. Porque Museo viene de Musa". Dins I. Vázquez Bermúdez (et al.), *Investigación y Género. Reflexiones desde la investigación para avanzar en igualdad* (pp. 577-588). Sevilla: VII Congreso Universitario Internacional Investigación y Género.

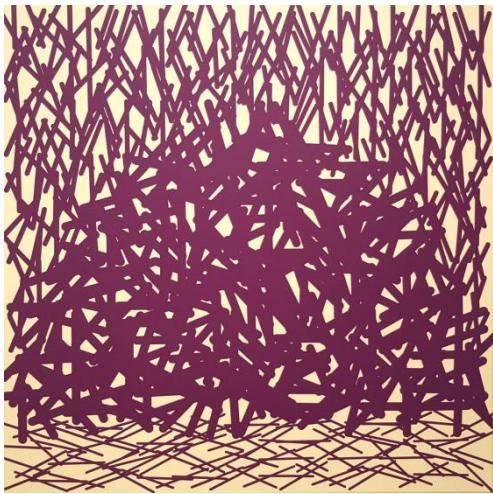
Redacción Arte por excelencias (2020). *Mujeres en los museos*. Recuperat el 25/01/2021 de: <https://www.arteporexcelencias.com/es/noticias/mujeres-en-los-museos#>

Solé Sans, A. (2020). *¿Por qué los museos ignoran a las mujeres?*. Recuperat el 25/01/2021 de: https://www.elnacional.cat/es/cultura/8-marzo-mujer-museos-ignoran-mujeres_475605_102.html

Universitat de les Illes Balears (2021). *Mapa dels museus de l'Euroregió Pirineus Mediterrània*. Recuperat el 27/01/2021 de: <https://museuseuroregio.uib.es/Publicacions-i-recursos/Mapa-museus/>

14 horas (2021). *El Prado reorganiza su exposición permanente y refuerza la presencia de mujeres artistas*. Recuperat el 25/01/2021 de: <https://www.rtve.es/alacarta/audios/14-horas/prado-reorganiza-su-exposicion-permanente-refuerza-presencia-mujeres-artistas/5766838/>

GRÀCIES PER LA SEVA ATENCIÓ

Letters to my mother
(1981-1990). Vera
Molnár

*El azar es el maestro del
humor* (2008). Carmen
Calvo

Woman in Sailor Top
(2018). Farah Atassi